

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
SUMARSKI FAKULTET

SVEUČILIŠNA SUMARSKA
NASTAVA U HRVATSKOJ
1898-1998.

Knjiga druga

Zagreb, 1998.

SVEUČILIŠNA ŠUMARSKA NASTAVA
U HRVATSKOJ
1898–1998.

II.

STO GODINA SVEUČILIŠNE
ŠUMARSKE NASTAVE U
HRVATSKOJ

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
ŠUMARSKI FAKULTET
Zagreb, 1998.

Izdavač
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
ŠUMARSKI FAKULTET

Za izdavača
dr. sc. JOSO VUKELIĆ, red. prof.

Izdavački savjet
dr. sc. SLAVKO MATIĆ, red. prof.
dr. sc. ŠIME MEŠTROVIĆ, red. prof.
dr. sc. JOSO VUKELIĆ, red. prof.
dr. sc. BORIS LJULJKA, red. prof.
dr. sc. MLADEN FIGURIĆ, red. prof.
dr. sc. IVICA GRBAC, izv. prof.

Glavni urednik
dr. sc. SLAVKO MATIĆ, red. prof.

Tehnički urednik
mr. sc. IGOR ANIĆ

Recenzenti
dr. sc. ŠIME MEŠTROVIĆ, red. prof.
dr. sc. MLADEN FIGURIĆ, red. prof.

Slog i prijelom
DENONA d.o.o., Zagreb

Tisak
TARGA d.o.o., Zagreb

Naklada
2000 primjeraka

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 371.3:674>(497.5)

SVEUČILIŠNA šumarska nastava u Hrvatskoj :
1898.-1998. – Zagreb : Šumarski fakultet Sveučilišta, 1998-
– sv. ; 24 cm

ISBN 953-6307-29-4 (cjelina)

2: Sto godina sveučilišne šumarske nastave u Hrvatskoj /
<glavni urednik Slavko Matić>. – 1998. – 712 str. : ilustr.
crno-bijele, bibliografija: str. 705–709.

ISBN 953-6307-37-5

981203062

SADRŽAJ

PROSLOV	5
HRVATSKO ŠUMARSTVO U XIX. I XX. STOLJEĆU	9
Uvod	9
Hrvatsko šumarstvo u drugoj polovici XIX. stoljeća	10
Hrvatsko šumarstvo 1919–1945.	23
Hrvatsko šumarstvo 1945–1990.	27
Hrvatsko šumarstvo od 1990. do danas	30
Temeljni podaci o šumama u Republici Hrvatskoj	31
MJESTO I ULOGA ŠUMARSKE STRUKE PRI OSNIVANJU I RAZVOJU SVEUČILIŠNE ŠUMARSKE NASTAVE U HRVATSKOJ	35

ŠUMARSKA AKADEMIJA 1898 – 1919.

UVOD	43
OTVARANJE ŠUMARSKE AKADEMIJE	51
DEKANI I PROČELNICI	57
PROFESORI I NASTAVNICI	59
Stalno namješteni profesori Šumarske akademije	59
Nastavnici Šumarske akademije	62
NASTAVNI PLAN I PROGRAM	67
Četverogodišnji studij	67
Naučni red iz 1909.	69
Naučna osnova Šumarske akademije od 1909.	73
Geodetski tečaj	107
LABORATORIJI I KABINETI	121
APSOLVENTI	123

FAKULTETSKA ŠUMARSKA NASTAVA 1919 – 1998.

UVOD	129
OTVARANJE FAKULTETA	131
PRVI NASTAVNI PLANOVI	133
Prva naučna osnova Šumarskog odjela	133
BIFURKACIJA	141
Nastavni plan prve bifurkacije	142
Nastavni plan druge bifurkacije	145

SAMOSTALAN FAKULTET	151
STATUT I PRAVILNIK O STUDIJU	179
Uvjeti studiranja na Šumarskom fakultetu	193
DEKANI	199
ZAVODI I KATEDRE	203
Zavod za uzgajanje šuma	203
Zavod za uređivanje šuma	287
Zavod za iskorištavanje šuma	366
Zavod za zaštitu šuma i lovstvo	421
Zavod za šumarsku genetiku i dendrologiju	479
Zavod za organizaciju i ekonomiku šumarstva	524
ZAVOD ZA ISTRAŽIVANJA U ŠUMARSTVU	569
NASTAVNI PLAN I PROGRAM	573
I. godina	573
II. godina	579
III. godina	587
IV. godina	594
NASTAVNO-POKUSNI ŠUMSKI OBJEKTI	609
Uvod	609
Upravljanje Nastavno-pokusnim šumskim objektima	611
Terenska nastava i znanstvenoistraživački rad na Nastavno-pokusnim šumskim objektima	613
TERENSKA NASTAVA	615
POSLIJEDIPLOMSKA NASTAVA	621
MAGISTERIJI	627
DOKTORATI	641
AKADEMIJA ŠUMARSKIH ZNANOSTI	651
ŠUMARSKA KNJIŽNICA	655
Prve knjižnice: 1842–1960.	655
Šumarska knjižnica: 1922–1998.	657
IZDAVAČKA DJELATNOST	661
Glasnik za šumske pokuse	661
Mehanizacija šumarstva	665
Knjige, udžbenici i priručnici	672
APSOLVENTI	681
LITERATURA	705

PROSLOV

Kada je prije 100 godina počela sveučilišna nastava na Šumarskoj akademiji pri Mudroslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, stvorena je ustanova koja će do danas prepoznatljivo djelovati u šumarstvu i javnom životu Hrvatske. Naredbom Kraljevske hrvatsko-slavonsko-dalmatinske vlade, Odjela za unutarnje poslove i za bogoštovje i nastavu od 7. listopada 1898. broj 66101, kojom se uređuje šumarska nastava na Kraljevskom sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu, osnovana je Šumarska akademija. Na taj su se način Šumarska akademija i poslije Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu svrstali u red najstarijih fakulteta na Sveučilištu u Zagrebu. Osnivanjem modernoga Sveučilišta u Zagrebu 1874. istodobno započinju raditi Pravni, Filozofski i Bogoslovni fakultet, a zatim 20. listopada 1898. novosnovana Šumarska akademija počinje sa sveučilišnom nastavom pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Od 1898. do 1907. godine na Šumarskoj je akademiji trogodišnji, a od 1908. četverogodišnji studij. Šumarska akademija prestaje raditi 1919. godine, a osniva se iste godine Gospodarsko-šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. On radi do 1960. godine, kada se Šumarski odjel Gospodarsko-šumarskoga fakulteta osamostaljuje i kao Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu samostalno radi do današnjega dana.

Šumarska struka i znanost u Hrvatskoj zauzimaju svoje mjesto u europskom šumarstvu istodobno kada se u Europi osnivaju pravne države. One su prije nešto više od dva stoljeća u strukturu svoje gospodarske i znanstvene djelatnosti uključile šumarstvo, u prvom redu zbog prekomjernih sječa, zamjetnoga uništavanja i nestanka šuma, te straha zbog već uočenih ekoloških i gospodarskih katastrofa.

Šumarstvo i šume su tijekom duge i bogate povijesti Hrvatske bile u čvrstoj vezi i ovisnosti o organiziranom društvu i uređenim pravnim odnosima na ovim našim prostorima. U statutima južnohrvatskih primorskih, a i kontinentalnih gradova već se u XIII. stoljeću dosta prostora posvećivalo zaštiti i podizanju šume te zaštiti okoliša. Zbog toga je 100 godina djelovanja sveučilišne šumarske obrazovne i znanstvene ustanove samo jedan isječak iz bogate šumarske povjesnice hrvatskoga naroda.

Znanost je utkana u uljudbeni razvoj hrvatskoga naroda te će znanstveni i tehnološki razvoj bitno ovisiti o broju intelektualnih kapaciteta na ovom prostoru. Ta ideja nije nova, ona je pratila povijesni razvoj hrvatske znanosti, koja je već u 18. stoljeću institucionalizirana te se ojačala s novim suvremenim znanstvenim idejama. Hrvatska znanost svoju punu afirmaciju doživljava u 19. stoljeću, posebno osnivanjem Jugoslavenske (danas: Hrvatske) akademije znanosti i umjetnosti 1866. i modernoga Sveučilišta u Zagrebu 1874. godine.

Hrvatska šumarska znanost i struka dobiva temelje i poticaje za svoj razvitak već u 18. stoljeću. Europske ideje o osnivanju šumarske struke i znanosti u nas hvataju čvrsto korijenje, o čemu svjedoče mnogi pisani dokumenti. Dovoljno je spomenuti Šumski red Marije Terezije koji je tiskan na hrvatskom jeziku 1796.

godine, istodobno osnivanje šumarija u Krasnu, Oštarijama i Petrovoj Gori, te ustrojstvo šumarske službe određeno Napatkom iz 1839, po kojemu se u četiri generalata postavljaju direktori, a do njih u pukovnijama šumarnici. To su samo neki od razloga što su se u Hrvatskoj pojavili hrvatski šumarski stručnjaci, koji su se školovali u inozemstvu i koji već u prvoj polovici 19. stoljeća imaju značajnu intelektualnu, stručnu i domoljubnu ulogu u javnom životu tadašnje Hrvatske. Oni su imali velik utjecaj na mnoga događanja vezana uz šumarsku struku i javni život Hrvatske, kao što je osnivanje najprije Hrvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva 1841. godine i u njemu Odsjeka za šumarstvo, koji se 1846. osamostaljuje pod imenom Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo, koje neprekidno djeluje, danas kao Hrvatsko šumarsko društvo. Ono je bilo i ostalo stožerna udruga koja je pokretač i osnivač svega onoga što se do današnjega dana dogodilo u hrvatskoj šumarskoj struci i znanosti.

Svestranim zalaganjem članova Hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva osniva se 1860. godine Gospodarsko-šumarsko učilište u Križevcima. U okvirima društva već 1877. godine izlazi prvi broj znanstveno-stručnoga glasila *Šumarski list* koji bez prekida izlazi do naših dana. Velikim zalaganjem društva gradi se Šumarski dom u kojemu 20. listopada 1898. započinje raditi Šumarska akademija. Na poticaj Hrvatskoga šumarskoga društva osniva se 1996. Akademija šumarskih znanosti, čija se današnja djelatnost odvija u okrilju društva.

Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu djelovao je u vrlo značajnom razdoblju hrvatske povijesti u kojoj je i sam postao njezinim značajnim čimbenikom. Iako u usporedbi s trinaest stoljeća povijesti hrvatskoga naroda na ovim prostorima sto godina i nije neko veliko razdoblje, vrijeme u kojemu se osniva šumarska struka i znanost u Europi i u Hrvatskoj te vrijeme u kojemu djeluje Fakultet pada u njezin najosjetljiviji dio. To je vrijeme stvaranja nacija i nacionalnih država u Europi, pri čemu je hrvatsko područje zbog svoga geostrateškoga značenja bilo posebno značajno i mnogima zanimljivo. Šumarska struka i njezin Fakultet proživjeli su sve promjene do kojih je u tom razdoblju dolazilo. Stvarale su se i raspadaile države pa se raspalo i jedno od najsnažnijih carstava u vremenu u kojemu je Šumarska akademija, preteča Šumarskoga fakulteta, djelovala. Upravo raspadom Austro-Ugarske Monarhije prestaje raditi Šumarska akademija, a novoosnovani Gospodarsko-šumarski fakultet započinje rad. Na žalost, beogradski režim već 1927. godine donosi odluku temeljenu člankom 44. Financijskoga zakona, kojim se predviđalo odmah po završetku školske godine 1928/29, rješenjem Ministarškoga savjeta ukinuti i Gospodarsko-šumarski fakultet. Velikim zalaganjem hrvatskih šumara, a posebno prof. dr. Andrije Petračića ta je odluka ukinuta. Unatoč svemu Šumarski je fakultet ostao postojan, aktivan i uvijek ambiciozan u ispunjavanju zacrtanih zadaća.

Šumarski je fakultet osnovan iz stručnih potreba da se na njemu školuju šumarski inženjeri potrebni hrvatskim šumama, a i javnomu životu Hrvatske. Postao je mjesto trajnoga obrazovanja i izrastanja hrvatskih intelektualaca. Iz redova nastavnika ovoga Fakulteta znatan je broj akademika, rektora i prorektora. Kao stari fakultet Šumarski je fakultet uvelike pridonio značajnoj afirmaciji zagre-

bačkoga Sveučilišta. Kroz jedno stoljeće služio je i dalje služi hrvatskom narodu ne samo odgojem vrsnih šumarskih stručnjaka nego i uspjehu i potvrđivanju hrvatske šumarske znanosti i hrvatskih šuma. Velik broj šumarskih stručnjaka koji je školovan na ovom Fakultetu dao je znatan doprinos razvoju šumarske struke i znanosti u nas, ali i u inozemstvu (Čile, Argentina), gdje su bili čelni ljudi pri ustrojavanju šumarske struke te osnivanju šumarskih fakulteta i instituta.

Promatrajući razvoj šumarskoga obrazovanja i znanosti od Gospodarsko-šumarskoga učilišta u Križevcima 1860, Šumarske akademije 1898, Gospodarsko-šumarskoga fakulteta 1919. godine i samostalnoga Šumarskoga fakulteta od 1960, možemo zaključiti da to istodobno znači i razvoj hrvatskoga šumarstva. Članovi tih ustanova imali su značajno mjesto u napretku šumarske struke i znanosti. Razvojem pojedinih zavoda i katedara na Fakultetu razvijala su se pojedina specijalistička šumarska područja. O tome svjedoče brojni znanstveni radovi koje su članovi Fakulteta objavili u zemlji i u inozemstvu. To posebno obvezuje današnje članove Fakulteta koji su dužni nastavljati tradiciju svojih prethodnika, onih koji su svaki u svom vremenu bili lučonoše suvremene znanstvene šumarske misli.

Ova je knjiga i napisana da u prvom redu otme zaboravu sve ono što je dosad učinjeno u šumarskoj sveučilišnoj nastavi i znanosti te u šumarskoj struci. Sve u njoj napisano može dobro poslužiti za izučavanje povijesti hrvatskoga šumarstva, koja još nije našla ono mjesto koje joj po značenju za šumarstvo i hrvatsku državu pripada. Knjiga također ima zadatak da vrati dug naraštajima onih nastavnika koji su predano i pošteno radili na stvaranju i potvrđivanju Šumarskoga fakulteta u Zagrebu. U stoljetnom djelovanju ove ustanove rad svakoga njegova člana treba ocjenjivati na osnovi njegova doprinosa hrvatskim šumama, hrvatskoj šumarskoj znanosti i javnom životu u Hrvatskoj.

Zahvaljujemo svim autorima objavljenih tekstova i mnogobrojnih podataka iz duge i bogate povijesti Šumarskoga fakulteta u Zagrebu. Osim izvornih autorskih tekstova pojedine smo priloge prenijeli iz knjige *Šumarska nastava u Hrvatskoj 1860–1960*. (tekstove sa stranica 65–112, 115–133 i 133–156). Posebno zahvaljujemo "Hrvatskim šumama", javnom poduzeću za gospodarenje šumama i šumskim zemljištem u Republici Hrvatskoj, p. o. Zagreb, i Ministarstvu znanosti i tehnologije Republike Hrvatske na financijskoj potpori pri tiskanju ove knjige.

U ovoj će se knjizi moći pronaći podaci o svakoj osobi i svima onima koji su završili Šumarski odsjek na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ona je ogledalo rada Šumarskoga fakulteta u jednom stoljeću. Ovom knjigom i još tri ma, koje su tiskane prigodom ove obljetnice, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu iznosi svoj rad pred javnost, smatrajući da sve što se radi u javnom životu i u općem interesu mora biti izloženo javnoj ocjeni. Ono što je u njima napisano i objavljeno daje dobru osnovu za ocjenu rada ove značajne ustanove zagrebačkoga Sveučilišta u prošlih stotinu godina.

U Zagrebu, 20. listopada 1998. godine

Glavni urednik

prof. dr. sc. Slavko Matić